

עניין: דין דאורייתא כשבטל הטעם

קהלות יעקב סיי מ

ונראה ראי' לזה ממש"כ הר"ן ז"ל דע"א סע"ג בהא דגירשה ואהדרה דיומי' דהא דנקט דיומי' לפי שלמחר כבר א"א להפר שהרי עבר יום שמעו וא"כ אפי' אח"ל דגירושין לאו כהקמה דמי נמי כבר אינו יכול להפר מטעם שתיקה ומוכח דעת הר"ן ז"ל דאע"פ דצ"ע דכ"מ היום גרושה היא ולא הי' יכול להפר מ"מ נחשב יום שמעו (ודלא כהטור שפוסק דצ"ע ונשאל על הקמתו למחר שיכול להפר ביום שנשאל על הקמתו והר"ן ז"ל לשיטתו דכ"מ לעיל דכ"מ ד"ה דע"י רב דלמחר ודאי אינו יכול להפר אע"פ שנשאל על הקמתו דמ"מ עבר יום שמעו) וא"כ לכא"ל דלפמ"ש הר"ן ז"ל דע"ט דיסוד שתיקה המקיימת הוא מפני שזכו הוכחה על קיומו של האב והצ"ע והכוכחה אינה אלא צ"ע היום ע"ש וא"כ כשגירשה באמצע היום למה יהא זה נקרא יום שמעו הלא הכוכחה דקיומו של האב הוא רק צ"ע היום וכאן ליכא הכוכחה צ"ע היום שהרי כבר א"א לו להפר משגירשה אע"כ כ"ל דאע"פ שמצא הר"ן ז"ל שיסוד הדין דשתיקה מהני הוא מפני הכוכחה על קיומו של הצ"ע והאב מ"מ כבר גז"כ הוא שיום זה כשעבר דשתיקה מקיים את הגדר גם היכא דליכא צ"ע הכוכחה שהצ"ע והאב מקיימים את הגדר וכ"ל.

ואולם הר"ן ז"ל צדק ע"ט ד"ה הפר צ"ע כ"י כתב דהא דקיים צ"ע קיים נלמד מדין שתיקה דמהני דטעמא דשתיקה הוא משום דכיון דעבר יום שמיטה ולא הפר גלי אדעתיה שהוא רוצה בקיומו של נדר אלא דכל שצ"ע לקיימו סגי ולכן אם קיים צ"ע דפירוש הוי הקמה מיד ע"ש בהר"ן ז"ל ומצא"ר בהדי' דלא כמש"כ אלא ענין שתיקה הוא שמדעתו ורצונו הגדר מתקיים, ונראה דודאי אמת הוא שטעם הדבר דשתיקה מהני יסודו הוא לפי שזה הוכחה שהוא רוצה בקיומו אכן צ"ע שאמרה תורה דשתיקה מהני לא קצעה תורה גדולין אלא אמרה סתמא דשתיקתו מתקיים הגדר שמונת ודיני התורה נקצטו ע"פ הרוב

והנה צענין השתיקה אע"פ שאמת הוא כמ"ש הר"ן ז"ל דטעמא דקרא שנתנה דין השתיקה הוא לפי שהשתיקה היא הוכחה על השותק שהוא מקיים את הגדר מ"מ מאחר שכן הוא באופן הרגיל קצעה תורה דרך חוק שהשתיקה מקיימת צ"ע חילוקים, ואפי' היכא שעל ידי השתיקה חסר קיומו של השותק נמי השתיקה מקיימת וכדמוכח מהא דאפי' צ"ע"מ למיקט הוי שתיקה וכן אפי' אנוס ומוטעה הוי שתיקתו שתיקה וכ"ל.

בית ישי חידושים סיי עה הערה ג

ג. ואי"ז ענין לפלוגתא דתנאי אי דרשינן טעמא דקרא. דכבר כתב המרדכי ס"פ הגזול קמא, בדבר תימה לכו"ע דרשינן טעמא דקרא. ועוד, דהתם הוא להגביל משמעות המקרא, כגון להתיר למשכן אלמנה עשירה, ולהתחתן בשאר אומות וכדומה. אבל ללמוד מן הפסוק בנין אב לכל מקום שפיר דמי. וכגון ההיא דילפינן מעגלה ערופה דאזלינן בתר קרוב, עיי' ב"ב כ"ג ב'.

ובס"פ נערה המאורסה מסקינן, דשותק ע"מ למיקט נמי הוי היקם. וקשה הרי כתב הר"ן דטעמא דשתיקה ביום שמעו הוא משום דגלי אדעתיה שהוא רוצה בקיומו של נדר, וכתב דמזה ילפינן דהקמה מהניא אף בלב, וא"כ מ"ט שותק ע"מ למיקט נמי הוי היקם. אע"כ כמש"נ, דנקטינן דלא פלוג רחמנא, ואפ"ה אי"ז מונע אותנו מלדרוש טעמא דקרא ולמילף מזה דינים.

